

ADÁMEK

(Barbora Motyková, Nikola Sikorová)

Věk 5 let, dítě vyrůstá v nepodnětném, sociálně slabém prostředí. Matka (absolventka zvláštní školy) vychovává sama 4 děti (chlapec má dva starší a jednoho mladšího sourozence), nepracuje (je na MD s mladší sestrou), děti často pobývají u babičky či jiných rodinných příslušníků. V raném dětství děti žily s matkou v Centru pro matky s dětmi v tísní v důsledku týrání ze strany otce závislého na alkoholu a matka nebyla zpočátku schopna poskytnout dětem sama dostatečnou podporu, stravu a bydlení. Nyní žijí v azylovém bytě přiděleném městem. Adámek navštěvuje běžnou MŠ v místě bydliště od 4 let věku. Je introvertní, s dětmi i spolužáky komunikuje málo, v řeči je pasivní, zakřiknutý. Neutváří dostatečné vazby s okolím, nenavazuje užší přátelství v kolektivu spolužáků. V oblasti rozumových schopností se jeho schopnosti projevují v pásmu nižšího průměru, celkově je výchovně zanedbaný. Má zálibu v dinosaurech a vláčcích. Hraje si převážně sám. V kolektivu má potíže s dodržováním norem, rád si hraje sám dle svých pravidel, neuklízí po sobě hračky, nerad pracuje na pokyny učitele. Je opožděn v oblasti jemné motoriky i grafomotoriky, jeho kresba je na úrovni 3letého dítěte. Chlapec nevyhledává komunikaci s okolím, komunikuje na základě izolovaných slov nebo holých vět, jen v případě nutnosti či tázání ze strany učitelky. Nenavštěvuje logopedii, přestože jeho řeč je výrazně opožděna od normy. Učitelka MŠ již návštěvu logopeda několikrát matce doporučila, ta jej však zatím nekontaktovala. Objevuje se omezení především v oblasti morfologicko-syntaktické a lexikálně-semantické roviny řečového projevu, pragmatická stránka je rovněž omezena v důsledku pasivity a nevhodného vzoru komunikačních kompetencí z rodiny. V řeči je patrná mnohočetná dyslalie, chlapec nesprávně artikuluje hlásky CH, K, Ť, Ď, Ň, sykavky obou řad a L, R, Ř.

ADÉLKA

(Terezie Kvasničková, Lucie Loosová)

Věk 5 let. Dívka pochází z podnětného prostředí, matka i otec žijí společně, Adélka má starší 8letou sestru navštěvující běžnou ZŠ. Oba rodiče jsou zaměstnání, dcerám se věnují. Již od raného dětství bylo patrné opoždění ve vývoji řeči, dívka do 3 let prakticky verbálně nekomunikovala, nebo pouze na základě izolovaných slov. Po 3. roce se řeč začala rozvíjet v oblasti aktivní slovní zásoby, ale gramatická stránka projevu je i v 5 letech stále velmi omezená. Dívka si ráda hraje, navštěvuje MŠ logopedickou na doporučení SPC, které její řeč prozatím diagnostikovalo jako opoždění vývoje řeči s projevy vývojové dysfázie. Předběžná diagnóza se začíná jevit jako správná, protože u dívky vážně jak expresivní, tak receptivní složka řeči i nadále. Dívka má potíže s porozuměním složitějším instrukcím, má výrazně širší pasivní slovní zásobu než aktivní. Přesto, že je komunikační schopnost výrazně opožděná a srozumitelnost projevu je výrazně narušená, dívka komunikuje ráda a komunikaci je aktivní, otevřená a pozitivně naladěná. V řeči se objevuje velké množství dysgramatismů, objevuje se celková motorická neobratnost. Artikulace většiny hlásek je narušená, obzvláště ve spontánním řečovém projevu. V chování je patrná porucha pozornosti, v řeči se objevují specifické asimilace ukazující na možný výskyt SPU.

MARTÍNEK

(Simona Katzerová, Michaela Vachová, Lenka Doulová)

Věk 5 let. Chlapec má Downův syndrom a středně těžké mentální postižení. Navštěvuje běžnou MŠ v místě bydliště formou inkluze s asistentem pedagoga. Rodina chlapce je úplná, chlapec má mladšího bratra bez postižení. Rodina je napojena na neziskovou organizaci, která podporuje rodiny dětí s DS, kde chlapec navštěvuje terapie na rozvoj kognitivních funkcí, arteterapii a hyporehabilitaci. Logopedie nebyla u chlapce zatím zavedena. Rodina podporuje komunikaci chlapce v rodinném prostředí, především na úrovni rozvoje slovní zásoby, komunikačních her a básniček. Martínek je šikovný, pozitivně naladěný chlapec, preferuje hru s autíčky a zvířátky. S dětmi ve školce si rád hraje, ale v komunikaci je pasivní, potřebuje vedení a podporu se zapojením do kolektivu. Verbální řeč se začala rozvíjet až kolem 3. roku, kdy začal aktivně využívat první slova. Nyní komunikuje na základě izolovaných slov, nebo holých vět. V řeči je patrné výrazné opoždění a omezení všech jazykových rovin. Pasivní slovní zásoba výrazně převyšuje aktivní, porozumění je dobré. Vyskytuje se nesprávná výslovnost většiny hlásek, artikulační neobratnost v důsledku makroglosie a hypotonie. Hlasový projev je typický pro diagnózu Downova syndromu (hrubý, bez prozodických faktorů). U chlapce je výrazná celková motorická neobratnost, snaha nahrazovat verbální projevy nonverbálně. V řeči se objevuje i koktavost, častá u dětí s DS.

MARUŠKA

(Sára Slezáková)

Věk 5 let. Dívka vyrůstá ve střídavé péči od 3 let, kdy se rodiče rozvedli. Je jedináček. Oba rodiče jsou zaměstnaní a o dceru projevují velký zájem. Otec je ve výchově nadměrně přísný, požaduje dodržování pravidel, je hodně zaměřený na výkon a požaduje, aby dcera navštěvovala logopedii. Matka je hodně citově založená, má volnější výchovný styl, ale dceru vychovává s láskou, rovněž podporuje logopedickou podporu u své dcery. Dívka žije týden u otce a týden u matky. Působí vyrovnaným, spokojeným dojmem, u obou rodičů je ráda, ale preferuje pobyt s matkou. Otec je přísnější a důslednější, vyžaduje po dceři výkon, u matky si více hraje. Vývoj řeči byl u dívky v normě, ale do současnosti přetrvávají projevy dyslalie. Maruška nedostatečně artikuluje hlásky L, R, Ř a sykavky obou řad. Jednou týdně navštěvuje klinického logopeda. Jedná se o milou, přátelskou dívku, se zálibou v počítači, televizi a pohádkách. Preferuje trávení času u počítače, u otce si hodně hraje na tabletu, sleduje Youtube, otec je programátor a nemá na ni tolik času, kolik by sám chtěl. U matky ráda sleduje pohádky, nebo si hraje s panenkami. Nemá sourozence, u obou rodičů tráví čas převážně sama. Navštěvuje běžnou MŠ, rodiče bydlí blízko, proto není problém s docházkou do jedné MŠ, když je u obou rodičů.

HONZÍK

(Lucie Kratochvílová, Lucie Zelenková)

Věk 5 let. Pochází z úplné rodiny, oba rodiče se o chlapce vzorně starají. Chlapec má starší sestru. Vývoj řeči byl u chlapce zcela v normě, avšak kolem 3.roku se v řeči začala objevovat neplynulost (zakoktavání), patrné rovněž v řeči starší sestry. U otce se rovněž objevuje určitá neplynulost, která se ale věkem podařila fixovat do přijatelné normy. U Honzíka je v současné době koktavost v řeči velmi patrná, narušuje srozumitelnost. Chlapec je v důsledku toho spíše pasivní, vyhýbá se verbální komunikaci, nebo se vyjadřuje velmi zjednodušeně. U starší sestry jsou projevy podobné, ale v menší míře závažnosti. Ani jedno z dětí nenavštěvuje logopedii, rodina tvrdí, že otec měl podobné potíže v dětství a sám tyto projevy zvládl eliminovat během věku. Projevy koktavosti jsou patrnější v sociálně náročnějších situacích, nebo při komunikaci s neznámými lidmi. Honzík si rád hraje s blízkými lidmi nebo kamarády v běžné MŠ, kterou navštěvuje od 3 let. Kontakt s cizími lidmi nevyhledává. Je introvertní, nadprůměrně inteligentní, rád si prohlíží knihy o technice, autech a zvířatech, již začíná samostatně číst, je muzikální.

ANIČKA

(Michaela Cielecká)

Věk 3 roky. Velmi šikovná, bystrá, komunikativní holčička vyrůstající v podnětném prostředí úplné rodiny. Je jedináček. Dívka se narodila s vrozeným rozštěpem patra, který jí byl již v novorozeneckém věku úspěšně operován. Dívka zatím nenavštěvuje MŠ, ale navštěvuje již od 2 let klinického logopeda v místě bydliště. V důsledku rozštěpové vady je řeč vývojově opožděna od normy, narušena je převážně foneticko-fonologická jazyková rovina. Děvčátko je pozitivně laděné komunikativní povahy, je přátelská, ráda komunikuje s dětmi i dospělými. Má ráda zvířata, princezny a pohádky. Verbální komunikace je dostatečná pro dorozumívání, řeč je srozumitelná, avšak je třeba formovat správný zvuk řeči, fixovat správný výdechový proud při verbálním vyjadřování, rozvíjet slovní zásobu a oromotoriku.

PAVLÍK

(Adéla Víchová)

Věk 3 roky. Chlapec pochází z úplné rodiny, je jedináček. Rodiče jsou zaměstnaní na manažerských pozicích, na chlapečka nemají dostatek času, ale věnují se mu maximálně v rámci svých možností. Chlapeček je velmi bystrý, rád hraje hry na počítači, prohlíží si knihy, sleduje pohádky, nebo staví z lega, nebo puzzle. Hraje si rád sám, nebo s dospělými. Zatím nebyl přijat do MŠ, rodiče mu v době, kdy jsou v zaměstnání platí paní na hlídání již od roku a půl, kdy matka nastoupila po MD zpět do zaměstnání. U Pavlíka je od raného dětství patrné opoždění verbálních projevů. Chlapec je inteligenčně v lehkém nadprůměru, nevyskytují se žádné orofaciální patologie, ale vyjadřovací projevy se přesto opoždí od normy. První slova přišla až kolem 2. roku, v současnosti je chlapec stále v komunikaci velmi pasivní, raději si vše

sám podá a udělá, protože je motoricky velmi šikovný a samostatný, než aby si řekl o pomoc. Komunikační situace nevyhledává, spíše je záměrně eliminuje. Používá jen samostatná slova, nebo spíše ukazuje prstem, upřednostňuje nonverbální projevy. Pasivní slovní zásoba je velmi široká, porozumění zcela v normě. Vyskytuje se nesprávná výslovnost hlásek Ť, Ď, Ň, L, R, Ř a sykavek obou řad.

LUCINKA

(Marie Halámková, Barbora Vajdíková, Martina Sachsová)

Věk 4 roky. Dívka vyrůstá v úplné rodině, je jedináček. Ve 3 letech jí byla diagnostikována porucha autistického spektra. Intelekt je podprůměrný, stanovení přesné úrovně rozumových schopností je v důsledku nesnadné komunikace, nízkého věku a složitější spolupráce s děvčátkem složité. Dívka verbálně vůbec nekomunikuje, rodina si s nastolením nějakých komunikačních podmínek dívky neví úplně rady. Dívka je v komunikaci pasivní, nevyhledává ji. Své potřeby má zajištěny ze strany matky, která o ni pečuje v domácím prostředí. MŠ zatím nenavštěvuje, chodí pouze jednou týdně do dětské skupiny, kde se příliš nezapojuje, hraje si sama, nekomunikuje s vrstevníky, s učitelem jen nonverbálně, na základě pokynů. Ráda si hraje pouze sama, preferuje skládačky, stavebnice, puzzle, lego, stavění z kostek. Sociální hry s panenkami či hry na zaměstnání (na obchod, doktora) nechápe a vůbec neaplikuje. V každodenním životě vyhledává stereotypy, potřebuje řád, jinak se objevují afektivní záchvaty. I v projevech vůči matce je poměrně rezervovaná, nemá ráda objímání, neudrží oční kontakt.